

Observatorium voor de chronische ziekten

Ter attentie van de Minister van
Sociale Zaken en Volksgezondheid

Kopie aan:
Directie Reglementering en
geschillen van de Dienst
Uitkeringen
Kenniscentrum
arbeidsongeschiktheid van de
Dienst Uitkeringen
Dienst Geneeskundige Evaluatie
en Controle
Verzekeringsinstellingen
CIN Medical

21-11-2024

Advies omtrent op reis gaan tijdens arbeidsongeschiktheid

Inhoud

Inleiding	2
Context en bespreking	2
Knelpunten 2022	3
Knelpunten 2024	3
Aanbevelingen	4
Algemeen	4
Op reis tijdens arbeidsongeschiktheid	5
Besluit	6

Inleiding

In het kader van de opvolging van de arbeidsongeschiktheid is een goede samenwerking tussen de sociaal verzekerde en de adviserend arts nodig en cruciaal. Het melden of aanvragen van vakantieplannen tijdens de periode van arbeidsongeschiktheid is één van de maatregelen die ertoe moet bijdragen dat deze opvolging op een goede manier verloopt, samen met de sociaal verzekerde.

Tijdens de periode van arbeidsongeschiktheid (zowel het eerste jaar arbeidsongeschiktheid als periode van invaliditeit) moet de sociaal verzekerde wanneer deze vakantieplannen heeft, dit hetzij tijdig melden (voor een reis binnen België of een reis binnen de EU/EER¹) of toelating vragen (in principe voor een reis buiten de EU/EER) aan de adviserend arts van het ziekenfonds.

Context en bespreking

Sinds januari 2024 gelden er nieuwe opvolgeregels voor wie een erkenning arbeidsongeschiktheid heeft.

- Wie minder dan één jaar arbeidsongeschikt is, wordt op vaste momenten (na 4, 7 en 11 maanden) uitgenodigd voor een gesprek bij de adviserend arts van het ziekenfonds of iemand van het multidisciplinair team. Ook voor wie gedeeltelijk het werk hervat is een evaluatie van de arbeidsongeschiktheid voorzien.
- Vanaf één jaar ziekte (periode van invaliditeit) wordt er rekening gehouden met de specifieke en individuele situatie om te bepalen hoe vaak en wanneer iemand op gesprek moet komen. De adviserend arts kan ook beslissen om de persoon (voorlopig) niet uit te nodigen voor een gesprek. Dit kan bijvoorbeeld omwille van de ernst van de ziekte, als de persoon een opleiding volgt of gedeeltelijk aan het werk is ...

Patiënten zijn bezorgd over het moeten melden of aanvragen van vakantieplannen tijdens arbeidsongeschiktheid. Met dit advies wil het Observatorium voor de chronische ziekten deze bezorgdheden aankaarten. Deze signalen bereiken ook het Vlaams Patiëntenplatform, la LUSS, en alle ziekenfondsen.

In het licht van de nieuwe opvolgeregels en de ervaringen van sociaal verzekerden is de regelgeving over het melden of aanvragen van vakantieplannen tijdens arbeidsongeschiktheid volgens het Observatorium voor de chronische ziekten aan herziening toe.

Hierover beschreef het Observatorium voor de chronische ziekten al in 2022 een aantal knelpunten. Daarnaast zorgt het nieuwe opvolgingsbeleid dat bestaande knelpunten scherper worden doordat met een grotere regelmaat opgeroepen wordt. De knelpunten zijn zowel van toepassing tijdens het eerste jaar arbeidsongeschiktheid als tijdens invaliditeit, tenzij anders vermeld.

¹ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/nl/sheet/169/de-europese-economische-ruimte-eer-zwitserland-en-het-noorden>

Knelpunten 2022²

Doordat de sociaal verzekerde na overgang naar invaliditeit **op elk moment uitgenodigd kan worden** voor een gesprek bij de adviserend arts moet deze steeds bereikbaar zijn op de woonplaats. Dit leidt tot een permanente staat van ongerustheid en een vorm van onzekerheid m.b.t. de erkenning.

Het **tijdig** moeten melden betekent dat “last minute” vakantieplannen niet mogelijk zijn voor de sociaal verzekerde. En dit terwijl voor mensen met een chronische ziekte vakantieplannen soms laattijdig gemaakt worden, m.n. wanneer de gezondheidstoestand dit toelaat.

De meldingsplicht geldt niet voor een weekendje weg of voor een daguitstap naar Nederland, Duitsland, Frankrijk of het Groothertogdom Luxemburg. Toch krijgen sociaal verzekerden soms de boodschap van medewerkers van ziekenfondsen dat dit wel gemeld moet worden. Hierover is dus **duidelijke communicatie en informatie** nodig.

Het moeten melden of aanvragen van vakantieplannen wordt door sociaal verzekerden als **belastend** ervaren, zowel mentaal als administratief. Het heeft een grote **impact** op het privéleven van de persoon.

De **termijn** waarbinnen de adviserend arts de **beslissing** over de toelating om te reizen moet meedelen aan de sociaal verzekerde, ligt niet vast. Het kan dat een adviserend arts pas toelating verleent daags voor vertrek naar een bestemming buiten de EU, ook al heeft de sociaal verzekerde tijdig toelating gevraagd. Dit brengt problemen mee voor de sociaal verzekerde om de reis goed te kunnen plannen.

De regeling over verblijf in het buitenland voor wie een Inkomensvervangende en Integratietegemoetkoming ontvangt, is enigszins ruimer en realistischer. Hierbij verwijzen we naar de voorwaarden beschreven in art. 3 van het KB van 6 juli 1987. Art. 3 bepaalt verschillende situaties die gelijkgesteld worden met een bestendig en daadwerkelijk verblijf in België, o.a. het verblijf in het buitenland gedurende maximaal 90 al dan niet opeenvolgende dagen per kalenderjaar.

Knelpunten 2024

De nieuwe opvolgeregels in het kader van het eerste jaar arbeidsongeschiktheid werpen **bijkomende vragen** op:

- Wordt er verwacht dat de verzekerde op 4, 7 en 11 maanden arbeidsongeschiktheid beschikbaar is voor een gesprek en hiermee rekening houdt bij het maken van vakantieplannen?
- Hoeveel weken of dagen voor het bereiken van de 4, 7 en 11 maanden zal de verzekerde de uitnodiging krijgen om te kunnen inschatten of een reis mogelijk is?
- Hoeveel op voorhand zal de verzekerde moeten melden of aanvragen of een reis mogelijk is en wanneer zal deze weten of vertrek mogelijk is?
- Wat als iemand in de periode van het eerste jaar arbeidsongeschiktheid meerdere maanden aaneensluitend in het buitenland verblijft en dus mogelijk meerdere (uitnodigingen voor) contactmomenten mist?

² [Advies van het Observatorium voor de chronische ziekten betreffende de arbeidsongeschiktheid van 12 mei 2022.](#)

In het algemeen zijn de afspraken om op reis te kunnen gaan tijdens arbeidsongeschiktheid niet altijd duidelijk voor verzekerden. Ook geven heel wat sociaal verzekerden aan niet goed geïnformeerd te zijn over de reden waarom dit moet gemeld worden of waarom toelating gevraagd moet worden, noch wat het verschil tussen melden en toelating vragen in deze context precies inhoudt. Er is hierover veel **onwetendheid** bij sociaal verzekerden. Dit **gebrek aan informatie** heeft ook een grote **impact op de relatie en de dialoog** tussen de verzekerde en de adviserend arts. Bij sommigen leeft de perceptie dat deze maatregel enkel bedoeld is om te controleren terwijl dit niet het geval is. Onderstaande vraag die het Vlaams Patiëntenplatform ontving, illustreert heel goed de onwetendheid en het gebrek aan voldoende informatie en kadering bij sommige personen.

“Indien de oncoloog en de psycholoog vakantie aanmoedigen en geen enkele reden zien om mij de toestemming te weigeren, kan de adviserend arts dan toch alsnog anders beslissen? Zo ja, wat zijn gegronde redenen om mij de vakantie te ontzeggen?”

Een signaal dat la LUSS oppikt bij patiënten is dat sommige chronische patiënten regelmatig pijn hebben, die wordt verergerd door klimatologische omstandigheden (vochtigheid, koude). Een verblijf in het buitenland in een warmer klimaat helpt deze pijnen te verlichten en betekent ook dat de patiënt niet in het ziekenhuis hoeft te worden opgenomen. In dit geval is het belangrijk dat de adviserend arts rekening kan houden met de behoeften van de patiënt.

Daarentegen beseft het Observatorium voor de chronische ziekten dat de maatregel net bedoeld is om de **verzekerde te beschermen** tegen het verlies van ziekte-uitkering en om de **re-integratiemogelijkheden te bevorderen**. De praktijk toont aan dat heel wat aanvragen om op reis te gaan tijdens arbeidsongeschiktheid immers worden goedgekeurd. Bij de Onafhankelijke Ziekenfondsen werden bijvoorbeeld het voorbije jaar slechts 2% van alle aanvragen geweigerd.

Wanneer een verzekerde al lang niet meer op gesprek geweest is bij de adviserend arts en/of uit het dossier blijkt dat deze zou doorverwezen kunnen worden naar de terug naar werk-coördinator van het ziekenfonds, kan een lang verblijf in het buitenland de re-integratie bemoeilijken. Het Observatorium voor de chronische ziekten is zich ervan bewust dat dit een reden kan zijn voor een weigering.

Aanbevelingen

Algemeen

Recht op kwaliteitsvolle zorg

De wet betreffende de rechten van de patiënt is ook van toepassing op de relatie tussen adviserend arts en sociaal verzekerde, uiteraard rekening houdende met de specificiteit van deze relatie die niet kan gelijkgesteld worden met de therapeutische relatie die een patiënt met zijn zorgverlener heeft.

Het recht op kwaliteitsvolle zorg is één van de rechten waar het observatorium extra aandacht voor vraagt. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is het concept van **doelgerichte zorg** dat werd opgenomen binnen het recht op kwaliteitsvolle zorg. Binnen doelgerichte zorg houdt de adviserend arts rekening met de doelstellingen en waarden van de persoon, met wat de persoon nog kwaliteit geeft in het leven en wat voor die persoon belangrijk is.

Recht op informatie op maat

Goede informatieverstrekking betekent dat de informatie afgestemd is op de persoonlijke situatie van de persoon. Informatie op maat betekent ook tijd maken om te luisteren en zorgen voor een dialoog, met respect voor ieders verantwoordelijkheden en rollen.

Op beleidsniveau

- Luister tijdig naar ervaringen van patiënten en gebruik ze als een extra leidraad bij het maken van nieuw beleid. Het Observatorium voor de chronische ziekten is hiervoor een geschikt kanaal.
- Houd bij het maken van nieuw beleid voldoende rekening met bestaande regels die een impact hebben op dit beleid, zoals bijvoorbeeld *'wat betekenen de nieuwe opvolgregels voor de bestaande regels over het aanvragen of melden van verlof'*.

Op reis tijdens arbeidsongeschiktheid

- Stel reizen voor een duur van maximum 21 dagen vrij van meldings/aanvraagplicht.
- Zorg ervoor dat ziekenfondsen de oproeping uiterlijk 21 dagen vóór de geplande oproepingsdatum verzenden. Dit laat de verzekerde ook toe om binnen een redelijker tijdsbestek de nodige documentatie te verzamelen ter voorbereiding van het gesprek met de adviserend arts of iemand van het multidisciplinair team.
- Tijdens de periode van arbeidsongeschiktheid moet de sociaal verzekerde wanneer deze vakantieplannen heeft, dit hetzij tijdig melden of toelating vragen aan de adviserend arts van het ziekenfonds. De interpretatie van wat "tijdig" inhoudt varieert per ziekenfonds: sommigen verwijzen louter naar "tijdig melden", anderen maken er min. 10 dagen of 14 dagen melden vooraf van, en voor wat betreft de toelating is er meestal sprake van 14 à 15 dagen vooraf aan te vragen. Het is belangrijk voor de sociaal verzekerden dat die termijnen voor alle ziekenfondsen dezelfde zijn.
- Bepaal een redelijke en uniforme termijn waarbinnen de adviserend arts de beslissing over de toelating om te reizen moet meedelen aan de sociaal verzekerde.
- Zorg voor duidelijke, tijdige en verbindende communicatie (zie ook recht op kwaliteitsvolle zorg) over de regels i.v.m. op reis gaan tijdens arbeidsongeschiktheid. Dit bevordert de arts-patiënt relatie (een relatie gebaseerd op vertrouwen in plaats van wantrouwen). Sociaal verzekerden moeten beter en tijdig geïnformeerd worden in begrijpelijke taal, over onder andere:
 - waarom op reis gaan gemeld of aangevraagd moet worden. Waarom is dit belangrijk voor de verzekerde en voor de adviserend arts?
 - het verschil tussen een melding en een toelating?
 - In welke situaties een vakantie gemeld moet worden en in welke situaties een expliciete voorafgaandelijke toelating noodzakelijk is? En wat zijn de gevolgen als je dit niet doet?
 - de procedure die de sociaal verzekerde moet volgen?
- Het opvolgingsbeleid geldt ook voor personen die gedeeltelijk het werk hervatten tijdens de arbeidsongeschiktheid. Het is belangrijk om dit ook duidelijk in herinnering te brengen op moment van de gedeeltelijke werkhervatting.
- Zorg voor een uniforme toepassing van de communicatie en de regels over de VI's heen. Het Observatorium voor de chronische ziekten suggereert om een uniforme brochure te voorzien die door alle ziekenfondsen en door het RIZIV gebruikt wordt om

de sociaal verzekerden te informeren over vakantie tijdens periode van arbeidsongeschiktheid.

Besluit

We hopen dat deze context en aanbevelingen u zullen helpen om de afspraken over op reis gaan tijdens arbeidsongeschiktheid in het kader van de nieuwe opvolgregels te concretiseren. Het Observatorium voor de chronische ziekten blijft ter beschikking om verder in dialoog te gaan en er samen voor te zorgen dat het opvolgingsbeleid zijn doel zo goed mogelijk bereikt.

Met de meeste hoogachting,

Sophie Lanoy

Siska Germonpré

Voorzitster van de Raadgevende afdeling
van het Observatorium voor Chronische
Ziekten

Vice-voorzitter van de Raadgevende afdeling
van het Observatorium voor Chronische
Ziekten